

DONATAN

Donatan: Ticaret Kanunundaki tanıma göre donatan gemisini menfaat sağlamak amacıyla suda kullanan gemi malikidir. Bu tanımdan anlaşıldığına göre bir kişinin donatan sıfatını kazanabilmesi için geminin maliki olması gerekir. Gemi ticaret gemisi olmalıdır. Mesela gemisini başkasına kiraya veren kimse donatan değildir. Donatan sadece Sermayedar değil aynı zamanda müteahhibis olup-rizikoyu da üstlenen kişidir.

Gemi İşletme Müteahhidi: Kendisinin olmayan bir gemiyi menfaat sağlamak amacıyla suda kendi adına bizzat veya kaptan aracılığıyla kullanan kişiye gemi işletme müteahhidi denir. Bu kişi üçüncü kişilerle olan ilişkilerinde donatan sayılır. Geminin kullanılmasından doğan hak ve alacaklar GİM'ne aittir. Gemi işletme müteahhidinin varlığı gemi alacaklı hakkının doğumuna engel teşkil etmez.

Kaptanın Temsil Yetkisi: Kaptan, donatayı temsil etme yetkisine sahiptir. Bağlama limanında bu yetki daralır, bağlama limanının dışına çıkıldığında genişler. Eğer gemiyi, gemiye malik olmayan bir kişi işletiyorsa yani donatan değil de gemi işletme müteahhidi işletiyorsa bu takdirde kaptan gemi işletme müteahhidini temsil eder. Dolayısıyla yaptığı işlemler GİM'ni bağlar.

Donatanın Sorumluluğu: Donatan, kendi fiil ve ihmallerinden dolayı genel hükümlere göre her şahıs gibi borcu altına girer. Borçları Kanunundaki haksız fiil sorumluluğuna göre; kusurlu ve hukuka aykırı bir fiille başkasına zarar veren bu zararı gidermekle yükümlüdür. Eğer donatan bir gerçek kişi ise kendi haksız fiilinden sorumluluğu bu hükme tabidir. Eğer donatan tüzel kişi ise organları ve yardımcıları için sorumluluk sözkonusu.

Donatan aynı zamanda gemi adamlarının fiillerinden de sorumludur. Ticaret Kanunu 1062. maddeye göre, donatan ve GİM, gemi adamlarının, zorunlu danışman kılavuzun ve danışman kılavuzun görevlerini yerine getirirken işlediği kusur sonucunda üçüncü kişilere karşı verdikleri zararlardan sorumludur. Gemi adamları olarak ifade edilen kişiler; kaptan, gemi zabıtları, tayfalar ve gemide çalıştırılan diğer kişilerdir. Yani donatanla bir hizmet sözleşmesi içinde olan ve gemide çalıştırılan kişilerdir. (TTK 936. madde)

Kılavuz Kaptan: Boğaz, kanal, halic gibi zor su yollarından geçerken, gemi kaptanının yardımından faydalandığı, o bölgenin sularını iyi bilen uzman yerel denizcilerdir. Kılavuz kaptanın iki çeşidi vardır.

1-Danışman Kılavuz: Gemije alındığında sadece danışmanlık yapar. Geminin idaresi-kontrolü tamamen gemi kaptanında kalmaya devam eder.
2-Sevk ve idare kılavuzu: Bu kılavuz gemije alındığında, gemi tamamen onun tarafından idare edilir. Sevk ve idare bundadır.

Danışman kılavuzun da, sevk ve idare kılavuzunun da gemiye alınışı mecburi veya isteğe bağlı olabilir. Zorunlu sevk ve idare kılavuzun alınması söz konusu ise, kaptan geminin sevk ve idaresini kılavuza bırakmak zorunda olduğundan, donatan bu kılavuzun kusurlu fiillerinden sorumlu değildir.

Donatanın Sorumluluğu Ticaret Kanunu 1062. maddede düzenlenmiştir. Bu madde uyarınca donatanın sorumlu tutulabilmesi için kusuru aranmaz. Yani burada donatan bakımından bir kusursuz sorumluluk hali mevcuttur. Dolayısıyla donatan için herhangi bir kurtuluş beyanesi yoktur. Sadece donatan kendi gemisindeki yolculara ve kendi gemisindeki yükün ilgililerine karşı, taşıyanın sorumluluğuna ilişkin genel hükümlere tabidir.